СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 156. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 8. липня, 1926. VOL. XXXIV. No. 156. Jersey City, N. J. Thursday, July 8. 1926. THREE CENTS

ДЕСЯТЬЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ІВАНА ФРАНКА ПРИЗНАЧЕНІ НА ПОШИРЕННЯ КУЛЬТУ ФРАНКА СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Тому в часі від 28. мая до кінця вересня повинні відбутися в кождій українській місцевости виклади, збори, концерти чи вистави, присвячені памяти Франка.

В кождій місцевости повинна бути переведена рівнож збірка на памятник Франка.

Хай не бракне між нами нікого, хто не зложив би жертви на памятник для Того, що нам а не собі добував кращу долю, що бажав для скованих волі, для нещасних долі і рівної правди для всіх.

Всі жертви на памятник Франка належить слати до:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

РОСКРИВАЮТЬ ЖЕРТВОДАВЦІВ КАМПАНІЙ ЗА ПРОГИБІЦІЮ

ВАШИНГТОН, 6. липня. — Сенатовий комітет, розслідуючий видатки на вибори, котрий веде далі свою роботу помимо великих літних ферій конґресу, переслухував нині ряд свідків в справі жертв на виборчі кампанії організацій, які ведуть аґітацію щодо прогибіції, чи за нею, чи проти неї.

Комітет хотів спочатку дізнатися імена всіх жертводавців, які складали жертви на прогибіційну й антипрогибіційну пропаґанду, але на прозьбу Антисалунової Ліґи рішилися взяти під увагу лишень час від 1. січня 1925. року. Показалося тоді, що найбільші жертви для прогибіційної пропаґанди зложили відомі нафтові королі Америки Джан Д. Ракефелери, які дали по 20,000 долярів. Найбільша жертва для кампанії проти прогибіції виносить 5,000 долярів та походить від одної женщини з Нової Анґлії.

СТРАЙК НА ПІДЗЕМНИХ ЗЕЛІЗНИЦЯХ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 6. липня. — На страйк моторменів і свичменів підземних зелізниць системи Інтерборо вийшло до тисячки робітників. Сей страйк викликав велику невигоду для населення, головно в часи великого поспіху й стиску рано й вечером, коли робітники їдуть до роботи або вертають домів. Всеж таки руху страйк не припинив на більше як на половину.

Перевозити населеннє міста помагали головно родинні авта, яких величезна маса кинулася сейчас до бизнесу. Трамваєві лінії пустили сейчас більше возів, а омнібусові компанії два рази більше „босів". Навіть поромів на ріці вживано до перевоження людий здовж ріки.

Бачучи сю неповну скуточність страйку, страйковий комітет кинувся наклонювати других робітників до страйку. Наперед страйкарі стараються намовити так званих „таверменів" системи Інтерборо. Відтак робітників того самого підприємства, які працюють на надземних зелізницях. Зі сих послідних які дві сотки вже навіть покинули роботу. Страйк відбувається спокійно, як до сього закликав страйковий комітет.

КУЛИДЖ СКЛАДАЄ ВИНУ НА КОНҐРЕС.

ВАШИНГТОН, 6. липня. — Виїзджаючи нині на літні вакації, президент Кулидж говорив з представниками ґазет і в сій розмові заявив, що підчас послідної сесії конґресу він старався не обмежати конґресу в його свободі ділання, щоби конґрес не складав відтак вини на нього за невдачу в якій-небудь справі.

ГЛУПА ВІДВАГА.

ГЕМОНСТОН, Ню Джерзі, 6. липня. — Двох хлопців місцевої італійської кольонії, забавляючися святочними штучними огнями ,стали сперечатися за свою відвагу. Один з них, 6-літний Френк Мортілетті, заявив, що він такий відважний, що подержить засвічений штучний огонь у зубах. Хлопець доконав свого закладу, а ледво вложив патрон у зуби, коли сей вибух, і розірвав йому щоку. Хлопчину в тяжкім стані відставлено до шпиталю.

КОЛИ СЕ ПОРЯДКИ, ТО ЩО В НИХ БУДЕ НАЗИВАТИСЯ НЕПОРЯДКАМИ?

ВАШИНҐТОН, 6. липня. — Польська амбасада видала публичне запереченнє чуток, які появилися в американських ґазетах, що польський уряд завів виїмковий стан у Польщі. Амбасада запевняє, що в Польщі все в порядку й що там нема потреби заводити военний стан...

СМЕРТЬ ТРОХ РОБІТНИКІВ В ЕЛЄКТРОВНИ.

ПЛЕЙНФІЛД, Ню Джерзі, 6. липня. — В фабриці підприємства Бател-Ренвик Кемикел Ко. згинуло трох робітників від громової сили наслідком короткого зіпняття на електричних проводах фабрики. Погибли: Михайло Фалат, Йосиф Копчик та Гаролд Робинсон.

КРОВАВІ ВИБОРИ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 6. липня. — Підчас федеральних виборів, які відбувалися минувшої неділі, мало в кількох місцях прийти до кровавих бійок, ба навіть до вбийств. В цілому Мексику мало згинути підчас сих виборів три особи.

ЙОГО ПОХОРОНИЛИ, А ВІН ЖИВЕ.

ВИЛКС-БАРЕ, ПА:, 6. липня. — Паню Веслі повідомлено кілька днів тому назад про нещасний випадок, у якому згинув якийсь мущина, правдоподібно її муж. Жінка сейчас вибралася на місце нещастя, признала справді, що се її муж. Вона й занялася його похороном.

В кілька днів після похоронів до її дому зайшов асекураційний аґент, щоби повести вступне слідство щодо виплати обезпечення. Коли він став допитуватися, чи вона певна, що се був її муж, дитина, присутна при роспитах, бовкнула, що її батько мав більше волося на голові, як сей небіщик, котрого вони поховали. Сі слова дитини застановили аґента й він повів ще далі слідство. Він роспитався, де перебував муж в послідне, яка була його адреса, і так далі. По нитці він дійшов до клубка, себто найшов таки мужа, котрий в той час, як нібито його хоронили в Вилкс-Баре, жив преспокійно в Болтиморі, навіть усом не ведучи про те, що він небіщик. За стараннєм аґента батько відвідав свою родину в свято 4. липня.

МАРЕВА ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ.

Арештували Василя Добрянського; львівського пекаря зі Судової Вишні, на донос учительки зі села Купче, яка пізнала в ньому вбийника свого чоловіка Болеслава Пруса, з 2. листопада 1918 р. Добрянський признався, що стрілив до Пруса, коли цей відмовився скласти зброю, одначе не мав наміру його вбити.

ТАКОЖ СЛАВА.

Львівська преса передає звістку, що до її столиці вернувся „герой" відомого процесу студент Штайґер, який після звільнення поїхав до Берліна та Відня і друкував свої спомини в якімсь жарґоновім часописі. Оповівши в них подрібно історію своєї невинности, (себто, що „нічого не бачив і нічого не знає") кажуть, одержав за це високий гонорар у долярах і хотів продовжувати правничі студії у Відні, але якось не почував себе там добре і волів вернутись до міста, де користуєтья славою Чехівського героя, який по непорозумінню „попав у ґазети".

КНИЖКОВИЙ РУХ, АЛЕ НЕ В НАС.

Віденський національний союз бібліотек-позичалень т. зв. „Центральбібліотек", що має 10 філій, видав своє річне справоздання. З нього довідуємось, що сей союз купив у 1925 р. нових книжок за 125,000 міліонів (1 і чверть міліярда корон!). Куплено за це 70,000 книжок. Усі бібліотеки союзу випозичили за рік майже 6 міліонів книжок. Центральна позичальня зробила анкету між читачами: які останні книжки є найкращі. Такі автори дістали по черзі найбільше голосів: Томас Ман, Васерман, Ґельсуорті, Ромен Ролян, Достоевський, Гамсун, Бонзельс, Шніцлер, Шов.

ПІСЛЯ ВБИВСТВА ОТАМАНА ПЕТЛЮРИ.

З Парижа повідомляють, що там прийшло до сутички між українськими і жидівськими робітниками на тлі вбивства от. Петлюри. Щойно поліція привернула порядок.

Комітет жидівської делеґації приготовляє видання документів у справі погромів на Україні. Має то бути збірка п. з. „Чорна книга".

З ТЕМНОЇ ХРОНІКИ.

Між Бориславом і Тустановичами два невідомі бандити напали на поліцая Скрипчака, підстрілили його та поранили. — У Перемишлі шевський челядник Івашко стрілив чотири рази до своєї жінки та поранив її. — У Бориславі парубок Пагута вбив ударами ножа парубка Козака. — Два місяці вязниці дістав селянин Верхратський зі Старого Села за напад на Шехтера з метою грабіжі. — На три місяці засудили селянина з Коцурова, Засадського, який відобрав батьківський ґодинник Сенькові Гулі, що відкупив його від мами Засадського. Засадський зробив цю „ревіндикацію" вночі, вдершись через вікно до хати Гули, а крім цього мав на совісти ще инші крадіжи. — Як би до цієї хроніки додати всі инші, менші крадіжі і ошуканства, що трапились на протязі одної доби у самім Львові, то від неї потемніло би в очах.

ПОРТРЕТ ШЕВЧЕНКА З ПОЧТОВИХ МАРОК.

Маляр і філятеліст В. Веркмайстер у Москві по скінченні образу „Остров Цейльон", який зробив з почтових марок, приступив до творення нового образу-мозаїки з почтових марок „Тарас Шевченко". Постать поета має виступати на тлі української природи. На портрет має пійти по приблизному підрахунку 20,000 штук усяких марок.

ВБИВСТВО СВЯЩЕНИКА БАНДИТАМИ.

В ночі 11/12 м. м. вбили бандити о. декана Ом. Менцінського в Маластові (пов. Горлиці).

ПРИМІРНИЙ ДУШПАСТИР.

Один селянин пише до львівського „Нового Часу":

В році 1913 заложено в селі Оборошині, повіт Городок, читальню Просвіти, але світова війна перервала цю так пожиточну працю. Всьо пішло в забуття. Так було до року 1925, це є до приходу нового пароха о. Шанковського.

О. Шанковський, побачивши загальний упадок і темноту своєї парохії, від першої хвилі побуту в Оборошині як добрий батько взявся з сердечністю до тяжкого діла. Мимо трудностей, на які наражався зі всіх сторін, не злякався нічого і дійшов до мети. За його старанням відновлено читальню Просвіти і засновано кооперативу, з котрої велику користь мають.

Рівнож заложено аматорський кружок, котрий дав вже два представлення. Завдяки о. Шанковському велика радість настала між громадянами, все прокинулося мовби з твердого сну. Зі сердечною вдячностю висловлюються про свого душпастиря всі громадяне.

Читаю часто в ґазеті про душпастирів, що не лише нічого не роблять, але й шкодять селови. Нехай вони візьмуть собі за приклад нашого душпастиря і йдуть його слідами. А тоді напевно булоби й священикам добре і нарід на цьому скориставби.

ЗМІНИВ ТІЛЬКО ОДНО СЛОВО.

Німецький парлямент ухвалив закон, на підставі якого всі ті, що поєдинкуються, „мусять" бути усунені з державної служби. Президент Гінденбурґ дав згоду на той закон, але змінив одно слово а саме „мусять" заступив словом „можуть".

ПЕРША ПРОГРАМА ПІЛСУДСКОГО

ВАРШАВА, 6. липня .— Предложений проект побільшення прав президента та зміни конституції стрінувся з великою опозицією. Цілий проект відложено до 15. липня і віддано його під обради комісії.

В той спосіб спаралізовано перший раз від часу державного перевороту диктаторські реформи Пілсудского.

Дашиньскі критикував дуже остро мериторичну сторону реформи Пілсудского. Він підніс, що досі не бачить він в тих реформах нічого доцільного. І колиб мало всьо скінчитися на тій програмі, яку Пілсудскі тепер переводить в життя, то шкода тої крови, що її проллято на вулицях Варшави пропамятного дня 12. мая.

Всі реформи Пілсудского, це нічо инше, а тільки мішанина тих реформ, які пробують перевести у Франції і Америці та які намагається перевести в Італії Муссоліні.

Супроти того, що сойм не перевів ніякої ухвали, ніхто не знає ні дальшої судьби сойму ні самої держави.

ПРОФЕСОР КЕММЕРЕР НЕ ЗНАЄ, ЩО РОБИТИ.

ВАРШАВА, 6. липня. — Американський фінансовий експерт проф. Кеммерер, який прибув вдруге до Варшави, щоби на бажаннє польського уряду перевести санацію польських фінансів, опинився в дуже скрутнім положенню, бо не знає, звідки і як почати свою роботу.

Через політичне замішаннє, яке панує в Польщі, проф. Кеммерер мусить сидіти тихо і ждати на кращу хвилю.

КАЙО ОГОЛОСИВ СВОЇ ПЛЯНИ.

ПАРИЖ, 6. липня. — Французький міністер фінансів Кайо виступив перед парляментом з фінансовим пляном, як ратувати курс франка і спасти державну скарбницю.

Як він закінчив свою бесіду, дізнав признання тільки з боку центра. Правиця і лівиця сиділи тихо. На загал признають одначе, що плян той був побудований на здорових основах. Ліві закидують йому тільки те, що він замало радикальний. Праві здержують себе, бо вони хотіли би бачити на місци Кайи свого чоловіка, такого, як Поанкаре або Тардіе.

Кайо підніс такі жадання: затягненнє внутрішньої позички, реорґанізація податкової системи, реорґанізація фінансів поза парляментом, сепаратна контроля бондів оборони.

Кайо зазначив далі, що не можна уратувати франка без полагодження квестії сплати довгів, а знова годі сплачувати довги, коли не вдасться добути нової позички.

РОЗОРУЖЕННЄ НЕ ТОРКАЄ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОҐИ.

ЖЕНЕВА, 6. липня. На військовім комітеті Підготовчої Розоружної Комісії внесено проект, щоби силу уоруження одного краю порівнувати з другим на підставі їх буджетових видатків. Це внесеннє перепало. Проти него голосувала рівнож і Америка.

Комісія відрочила потім свої наради до 1. серпня.

ВОЄННІ ВЕТЕРАНИ ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ СПЛАТИ ДОВГІВ

ПАРИЖ, 6. липня. — Французькі воєнні ветерани рішили мимо спротиву з боку уряду відбути тиху протестаційну параду яко протест проти тих условин, які накладає Америка на Францію в договорі сплати довгів. В Парижі будуть йти згл. їхати на самім переді ветерани без рук і ніг, ті, які найбільш потерпіли у світовій війні. Похід вийде від гробу Незнаного Жовніра і піде до стації Джорджа Вашінґтона, а відбудеся в найблизшу неділю.

Ветеранів стягають зі всіх сторін Франції.

Походови не буде можна робити ніяких перешкод з огляду на те, що возьмуть в нім участь дуже ушкоджені ветерани, які при всяких заворушеннях чи інтервенції з боку поліції потерпілиби найбільше.

Американський амбасадор звернув увагу, що така демонстрація готова внести заколот в дружні французько-американські відносини та що американський уряд буде почував себе ображеним з приводу такої демонстрації.

Ветерани заявляють, що вони не думають демонструвати проти американського народу, а тільки хочуть апелювати до своїх товаришів ветеранів в Америці, щоби вони добули для Франції кращі условини що до сплати довгів та щоби сама довжна сума була зредукована.

З другого боку повідомляють, що та демонстрація є ділом радикалів, які хочуть обвести в неділю статую Вашинґтона чорною шарпою та відограти при ній жалібний марш на знак, що приязнь французько-американська скінчена.

ФАШИСТИ БЕРУТЬСЯ НАВІТЬ ДО МАКАРОНІВ.

РИМ, 6. липня. — Фашистський уряд береться до указу, яким обмежиться консумцію найбільш улюбленої Італійцями потрави, то є макаронів і спаґетів. За те уряд буде наклонювати населеннє, щоби споживало більше бульби. Такий указ конечний, бо макарони та спаґеті роблять з пшеничної муки, яку треба спроваджувати до Італії, а через те збільшувати імпорт.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАКОН ЧИ ОБМАН?

Такими словами зхарактеризував прогибіційний закон не хто другий, як один з висших федеральних прогибіційних урядників, Едгар Рей, прогибіційний адміністратор питсбурського дистрикту. Сей Рей був на своїм відвічальним уряді 40 днів, але тепер зрезигнував добровільно, признавши себе нездібним до виконування сього уряду.

На його думку, прогибіційним урядником може бути лишень або дуже богатий чоловік, або обманець. Так як він не вважає себе ні одним ні другим, то він зрезигнував. Свою заяву він мотивував так:

Якби федеральний уряд хотів виконувати прогибіційний закон так щиро, як се він голосить, то цілий край мігби бути „сухим". у короткім часі, і то без великих видатків. Уряд не має найменчої трудности роскрити, хто вирабляє алькоголь і хто ним торгує. Замкнути такі бизнеси й покарати винуватих не булоби трудно ні коштовно.

Федеральний уряд, однак, виконувати прогибіції не хоче. Не хоче тому, бо ріжні галузи уряду, адміністрація, суд й законодатні власти, в сей спосіб злучені з бутлеґерством, що виконувати прогибіцію не можливо. Рей говорить, що кілько разів прогибіційні урядники заарештували якогось визначного муншайнера або бутлеґра, то зараз до уряду телефонували в його справі високі адміністраційні урядники, високі судді та конґресмени. Бутлеґери й муншайнери видно дають сильну підпору всяким політиканам, коли політикани побиваються за бутлеґерами. Зависимі від уряду прогибіційні урядники звичайно роблять те, о що їх просять впливові приятелі бутлеґерів. Рей чував нарікання бутлеґерів, що вони стратили цілий день, заки вилабудалися з халепи наслідком арештовання за бутлеґерство; видно, звичайно се забирало всего кілька годин.

Після Рея, як довго бутлеґери будуть так звязані з урядом та політиканами, так довго прогибіційного закона не буде можна виконати. Так довго гроші податковців буде викидатися без ціли, просто в болото. Працювати в федеральнім уряді при таких умовах значить, на погляд Рея, помагати обманювати населення. Робити сього він не хоче, і тому він резигнує зі свого становища.

В ПОГОНІ ЗА ПОЛЬСЬКИМ КОРОЛЕМ

До якої міри може осмішити цілу націю монархістична дурійка, видно з дописи американської кореспондентки Маргарети Ґолдсмит, яка подає нам опис того, як то Поляки шукали за кандидатом на польський престол.

Державний переворот Пілсудского тронув польських монархістів до ширшої акції. Взялися ратувати загрожену вітчину. Ціла їх праця не була тяжка, не вимагала великих зусиль, бо після їх способу думання треба Польщі тільки короля як правного господаря і всьо буде добре. Нема отже чого гризтися, думати і працювати. Треба тільки мати короля. А що такого в себе не годні були знайти, пішли шукати в чужі краї. Так само, як ходили колись просити, по словам Нестора, наші предки Варягів, щоби прийшли над ними панувати. Між нами а Поляками одначе та ріжниця, що коли ходить о нашу історію, то це казка з давних літ, а коли ходить о Польщу, то це щира правда.

Польська монархістична делеґація вдалася насамперед до Італії і запропонувала королівський престол князеви Сикстови Бурбонському. Але той живучи собі вигідно і щасливо в Римі, не виявив ніякої охоти замінити своє безжурне життя за королівський престол в Варшаві. Зажурена делеґація пішла тоді до папи і просила його, щоби він наклонив Сикста або кого другого, щоби згодився прийняти польську корону. Але й папа не схотів мішатися в ту комедію та заявив, що він не приложить своїх рук до дальшого кровопролиття і революції в Польщі.

Та делеґація не дала за виграну і удалася до грецького князя Христофа, що живе собі рівнож в Римі зі своєю американською жінкою. Той відповів вже делеґації менше делікатно, бо заявив, що він волів би радше бути на „дворі" Муссолінія якимсь ґрендсеньором як кандидатом на польський престол.

Та відповідь так вразила частину делеґації, що вона зі встидом повернула назад до Варшави і не хотіла вже робити дальших заходів в пошукуванню за королем. Та друга частина не попускала і вибралася ще до князя Франца Бурбонського, але й той відмовився, хоч в чемній формі, подібно як його брат Сикст.

Вкінци знайшли таки такого кандидата, що евентуально був би згодився стати польським королем. Є ним князь румунський Микола. Та судьба й тут перегородила дорогу. Бо коли його брат Кароль зрезиґнував з престолонаслідства, Микола став попри малого князя Михайла одиноким претендентом на румунську корону, а та йому видається кращою як польська. Тому і він відмовився від польської корони.

Ціла делеґація вернула вкінци до Варшави без нічого. Звідси робила ще спроби, щоби наклонити анґлійського князя Йорку, щоби згодився на польський престол, але й той не оказав найменшої охоти. Просили ще князя з Коннавт, але рівнож без успіху. На нім скінчили на разі польські монархісти своє хожденіє за кандидатами на польський престол. Нічого не вскурали навіть між ледачими і ласими на корону европейськими принцами. Тільки нащо осьмішили[illegible]

[illegible] жуть довести націю ті, що не мають ніякої віри в життєву силу свого народу та думають, що коли стане в народі правним господарем перший ліпший ледачий принц, настане в краю лад, порядок та добробут. А ледачий принц приходить тільки на готове. Він навіть не возьме корони, коли нарід в біді, а коли і возьме, то її покине і втече, а сам нарід лишить на — Божу ласку.

ЗАГРОЗА ЕВРОПЕЙСЬКОГО МИРУ

Ліґа Націй, яка створена для того, щоби ріжні спірні питання міжнародньої европейської політики полагоджувати мирним шляхом, мимо семи років істнування, ще неупорядкована остаточно та продовжує все нові чинники, які викликують незадоволення членів Ліґи. Отже в самій Лізі Націй безперервно повстають конфлікти, один за другим, викликуючі у ріжних членів Ліґи незадоволення та подражнення. Покищо щастило надлюдськими зусиллями полагоджувати ті внутрішні конфлікти мирним шляхом. Деякі держави, члени Ліґи Націй корилися до часу постановам Ліґи. Але, коли ті постанови не сходилися з їх бажаннями, вони лише до слушного часу мирилися з ними й підлягали постановам лише для того, щоби при кожному найменьшому поводі творити нові непорозуміння, нові конфлікти.

Нині Ліґа Націй переживає знову кризу й деякі держави загрожують вийти зі складу її, а деякі вже й вийшли. Конфлікт розгорівся формально на питанню прийняття до Ліґи Націй Німеччини, але причини його треба шукати далеко глибше. Причиною сього були нерозрішення або вирішення справ по принципу насильства, а не справедливости в міжевропейських взаємовідносинах. Найголовніші з тих причин це територіяльні повоєнні розмеження ріжних держав, які довершені насильно волею переможних держав.

Коли до війни в Европі було одно питанне Альзас-Льотаринґії, то по війні утворилось таких Альзас-Льотаринґій не менше дванайцяти:

1) Галичина-Волинь-Холмщина; 2) Бесарабія; 3) Вильна; 4) Данциґ і коритар; 5) Горішна Силезія; 6) Німці в Чехії; 7) Мадярські кордони (багато чисто мадярських земель захопила Румунія та Юґославія); 8) Південно-Тирольське питання (Італійці денаціоналізують Німців в Тиролі; 9) Італійсько-юґославянський спір; 10) Альбанія; 11) Македонія (постійні болгарсько-сербські непорозуміння) та 12) Мемельське питання.

До цього ще треба додати сотку инших питань, що нервують увесь час Европу та не дають їй спокійно задивлятись на майбутній мирний розвиток життя, між якими найголовніше большевицьке панування в бувшій Росії, яке все погрожує аґітацією та підбурюванням робітничих мас до повстання проти урядів ріжних держав та проти істнуючих соціяльних і політичних систем життя. Поруч з большевією також повна ріжних несподіванок Польща, а за нею Румунія та балканські держави.

Тому Европа перебуває тепер в такому стані, що там нема ні миру, ні війни. Як будуть розвиватися дальше події та чи прийде до замирення, або до війни, залежить від того, як буде полагоджене кожне питання з тих, що скривають в собі багато вибухового матеріялу. Кожен, що захопив добрий шмат чужої землі, покищо не має бажання повернути його тому, від кого його загарбано. Тому взаємовідносини всіх держав і народів Европи такі нервові, підозрілі, що навіть говорячи про розброєння, кожен потихенько озброюється. Тому військові буджети всіх европейських держав тепер давлять на фінанси тих держав з далеко більшою вагою, як то було до війни. Це ще далі обідноє держави та викликує упадок їх валюти, що видно найяскравіще на прикладі держави-переможці Франції та її прислужниці Польщі.

В Европі панує, як ніколи раніше, міжнаціональна ворожнеча, боротьба й підозріння. Тому повстають ріжні міжнародні союзи, як: льокарнський договір; большевицько-німецький договір; союз так званої малої антанти то що. Кожна з держав знає, що колись мусить прийти до зміни сучасної ситуації, тому кожна намагається найти собі спільників в майбутній боротьбі.

Завдяки таким численним ріжним міжнародним договорам, ґарантіям, союзам і т. д. утворився на полі міжнародних враємовідносин в Европі хаос, що таїть в собі далеко більші небезпеки миру ніж то було до 1914. року. Тоді в Европі стояли проти себе лише союз осередних держав та згода антанти, але тепер противоставлень більшо. Крім того кожна з континентальних держав-переможців та новоповставших має в себе внутрішні питання, так званих національних меншостей, що кожного часу може викликати не тільки внутрішню, але й міжнародню кризу.

Наскільки ріжні договори, ґарантії умови тощо часто є протилежні між собою може служити зразком найближче нам питання Бесарабії.

Бесарабське питання й досі не закінчене, бо інтернаціональне становище нині представляється так:

Як Румунія анектувала Бесарабію, ні Україна ні Росія тої анексії не признали. Вони дивляться на Бесарабію як на частину своєї території, тимчасом окуповану Румунією. Як відомо, Анґлія та Франція признали анексію Бесарабії Румунією, але Італія та Німеччина навпаки не визнали права Румунії на анексію Бесарабії. З того виходить таке:

Скажемо, в Бесарабії може виникнути знову революція, направлена проти румунської окупації. Коли в бувшій Росії, чи лише на Україні, буде якась влада досить сильна, аби розпочати війну за визволення Бесарабії, то вона негайно пішле свою армію через Дністер.

Таке поступовання з боку бувшої Росії для Анґлії й Франції буде нападом Росії на Румунію, а для Італії та для Німеччини цей акт буде лише визволенням Бесарабії зпід чужої окупації.

Німецько-російський договір предбачує строгу невтральність Німеччини, коли Росія буде воювати з Румунією, а тому й з Польщею, звязаною з нею військовим договором. Тоді Франція, яка звязана з Польщею військовим договором, зможе подавати свою підтримку лише через Данциґ та Сальоніки, бо Німеччина, ні Італія через свою територію військової допомоги не пропустять.

Очевидно, що Польща невтральність Німеччини буде трактувати як ворожий акт проти себе. Крім того може й Франція нарушити невтральність Німеччини, посилаючи свою допомогу Польщі через південну Німеччину та Чехо-Словакію. Це звичайно примусить Німеччину взяти за зброю, хоч вона покищо обезброєна. Крім того у випадку такої війни не буде сидіти спокійно й Литва та ті національности, які тепер загарбані Польщею. А їх є 12 міліонів душ.

З такого приводу, наприклад, й може повстати нова світова війна.

Або, скажемо, ще простійший випадок.

Ні для кого не секрет, що Італія набирає все більше та більше войовничого запалу. У неї зростає страшна тяга до імперіялізму. З того й виходить напружених відносин між нею а ріжними сусідами. Недавно стріляла в Муссоліні анґлійська горожанка Гибсон; на її місци могла бути яканенбудь Славянка, Тирольна чи хто инший з тих народів, з державами яких відносини Італії досить нервові. От уже й бувби претекст до нападу Італії на одну з сусідних держав, як то вже й було ізза вбивства італійської комісії, коли Муссоліні захопив від Греків острів Корфу.

Такий напад знову легко міг би втягнути у війну инші держави, бо інтереси їх так переплутані, що годі розібратися, де вони сходяться а де розходяться.

В Европі тепер такий стан, що лише скликання нової світової конференції, на якій інтереси всіх держав моглиби бути розмежені по принципу права й справедливости, а не насильства, моглоби покласти кінець загрозі війни. На сьому стоїть Америка, не вступаючи до Ліґи Націй. Така конференція моглаб привести до нової значної зміни теріторіяльних кордонів ріжних держав, але на це переможці та їх підголоски ні на те, щоби в Европі прийшов мир без нових потрясень, дуже мало.

З окрема нам, Українцям, треба памятати, що в Европі боротьба не скінчилася й сучасний стан її ще далекий від стабілізації. Тому ми повинні бути кождої години готовими до активности за зміну міжнародного положення нашого народу.

СИМОН ПЕТЛЮРА.

(Докінчення).

Провідна ідея польської політики Петлюри була: при помочі Польщі здобути визнання головних держав антанти, далі одержати від них і від Польщі потрібну матеріяльну поміч, щоб відвоювати від радянських републик хоч часть української території й заложити на ній українську державу.

Се змагання Петлюри використала Польща на передодні походу Пілсудского на Україну весною 1920 р. Пілсудський хотів зломити збройну силу радянських республик, щоб розширити і закріпити границі Польщі на сході і заблестіти перед цілою Західною Европою як переможець большевизму та — розуміється — скапіталізувати ту славу в корисить укріплення становища Польщі на міжнародній арені. Для свого походу на Україну потребував Пілсудський покришки, щоб не виглядати як завойовник, тільки як „освободитель України". Сю покришку дав йому Петлюра польсько-українським договором з цвітня 1920 р. Сей договір потверджує вище наведену варшавську декларацію щодо відступлення українських земель Польщі, за що Польща обовязується помочи Петлюри визволити Правобережну Україну від червоної армії.

Коли-б навіть надії Петлюри на поміч Польщі були сповнилися, то що се означало би? На Лівобережу Радянська Україна, яка очевидно не мала би такого значіння в Радянському Союзі, як має тепер, і яка підлягала би значно більше ніж тепер впливам Московщини, — Галичина, Лемківщина, часть Волині, Холмщина, Підляша й Полісся під Польщею, — а між Польщею й Радянською Україною невелика українська держава, яка все мусіла би боятися натиску Радянських Республик і тому бути васалем Польщі, яка за її плечима з одного боку мала би спокій від Радянських Республик, з другого могла би спокійно польщити українські землі.

Одначе сі надії Петлюри не здійснилися. Як відомо, спершу Пілсудський і Петлюра дійшли аж до Київа, в чім помогли їм також галицькі військові частини, які були в червоній армії і отворили червоний фронт. За сю поміч Польща так їм віддячилася, що післала їх на голод і тиф в табори для інтернованих. Потім червона армія загналася аж під Варшаву, де одначе заломилася й почала знов відворот. Сю свою перемогу над нею називають Поляки „чудом під Варшавою". До сього „чуда" причинилися в великій мірі військові частини Петлюри, які також обороняли Галичину перед червоною армією.

Війна закінчилася [illegible]

р. В сім договорі Польща дістала від Радянської України ті українські землі, які перед тим відступив їй Петлюра. За те вона признала Радянську Україну й обовязалася не підпирати Петлюру.

В осени 1921 р. Петлюра при утаєній помочі Польщі старався викликати повстання на Україні, одначе тут його постигла невдача. Мається враження, чи не тому Польща підпирала се повстання, щоб позбутись військових частин Петлюри з Польщі і вислати їх на Україну на знищення червоною армією.

Після сього настали для тих військових частин Петлюри, які остали в Польщі, як також для української інтелігенції, яка разом з Петлюрою опинилася в Польщі, дуже важкі часи. Хоч Польща, уступаючи з України, вивезла з собою стільки майна, що як би за нього заплатила Петлюрі, то його армія й ціла еміґрація були би на довгі роки забезпечені, — то всі вони опинились в крайній нужді. Армію поміщено в таборах для інтернованих, де з нею обходилися не як з союзниками, а як з ворогами, політичній еміґрації заборонено жити на українських землях, де вона моглаби працювати для свого народу, уряд Петлюри опинився без грошей. Вкінці сам Петлюра мусів виїхати з Польщі, яка заявилася тим, що сього вимагав від неї радянський уряд.

Словом, Польща використала авторитет і поміч Петлюри, щоб завоювати українські землі, після чого відплатила і Петлюрі і його армії і всій українській політичній еміґрації в Польщі найчорнішою невдячністю.

Так само на українських землях, які відступив їй Петлюра згаданим договором і поміг своєю армією відвоювати від радянської України, завела вона режим жорстокої польонізації.

Є се трагічна доля України, що вона, примушена оборонятися і від Польщі і від Росії, в своїй історії шукала помочі то в Польщі проти Росії, то в Росії проти Польщі. Сим трагічним шляхом пішов і Петлюра. І сим разом Польща знов показала, що вона все, навіть тоді, коли виступає як приятелька України, думає тільки про її згубу.

IV.

Виїхавши з Польщі, Петлюра на деякий час політично притих. Аж перед роком стало відомо, що він поселився в Парижі і старається знов зібрати кругом себе своїх однодумців. Висловом сих змагань став тижневик „Тризуб", видаваний в Парижі.

Політична орієнтація „Тризуба" була — [illegible]

літики Петлюри з часу варшавської декляраціі і його договору з Пілсудським. З одного боку „Тризуб" стояв на тім, що Україна знаходиться під окупацією Радянської Росії і не признавав ніякого значіння для справи української державности тій еволюції, яка твориться на Радянській Україні. З другого боку „Тризуб" звертався тільки проти „московсько-большевицьких окупантів" української землі, не згадуючи про ті українські землі, які знаходяться під польською чи румунською окупацією. Коли-б так чужинець читав „Тризуб", то набрав би переконання, що українська земля знаходиться тільки під радянською владою, за те під Польщею чи Румунією зовсім нема українських земель. В кореспонденціях з Польщі чи Румунії писалося тільки про життя української еміґрації, а не про положення місцевого українського населення на великих просторах українських земель.

Як свідчать статті ґенерала Сальського, „Тризуб" далі стояв на тім, що визволити Україну зпід „московсько-большевицької окупації" можна тільки при помочи Польщі.

Так само в усіх звідомленнях про свято 22 січня говорилося тільки про проголошення незалежности України четвертим універсалом Української Центральної Ради з 22 січня 1918 р., а ані єдиним словом не згадувалося про проголошення зединення всіх українських земель універсалом Директорії з 22 січня 1919 р.

Вкінці ще одна подробиця: Після перевороту Пілсудського в Польщі париські однодумці Петлюри — як про се повідомляв кореспондент „Діла", збиралися висилати Пілсудському ґратуляційну телеґраму.

Така була політика Петлюри безпосередно перед його трагічною смертю.

На мою думку його становище супроти Радянської України не відповідало еволюції української державности на Радянській Україні. Заперечувати, що Радянська Україна є українською державою і бачити в ній тільки форму московської окупації, значить, на мою думку, мірити не національно-державною, тільки партійною мірою. Закидають одному з українських міністрів, Мартосови (не знаю, чи слушно), що він мав сказати: „Коли Україна ні буде соціяльно-демократична, то нехай не буде ніякої!" Становище „Тризуба" до Радянської України належить до тої самої категорії.

Про відношення Петлюри до Польщі вже було сказано висше. Коли „Тризуб" устами ґенерала Сальського будує будучність України на приязни з Польщею, то треба тільки сказати, що се — невилічима недуга.

Доля Петлюри як Голови Директорії і Головного Отамана була траґічна. Не принесла йому успіху, а при тім повела його на помилки, які на все будуть звязані з його іменем.

Роля, яку відограв Петлюра в будові української держави, належить до історії. Історія українського політичного відродження і будова української держави в першій четвертині XX віку оцінить і заслуги і помилки Покійного, без тих пристрастий, які кипіли і киплять кругом його імени, маючи на увазі ті важкі відносини, в яких йому довелося виступити на арену історії рідного краю.

Проф. д-р **Мих. Лозинський.**

Прага, в червні, 1926.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

49.

Братство св. Михаїла в Етна, Па., відділ 89. Українського Народного Союза.

Наш відділ, розглянувши докладно справу будови Сиротинця Українського Народного Союза на своїм мітингу, постановив визначити з каси на сю ціль 10 долярів, а відтак зложили між собою добровільними жертвами 8 долярів. Одержані в сей спосіб 18 долярів відсилаємо до каси Українського Народного Союза. — Роман Лесько, секретар відділу.

50.

Братство св. о. Николая в Джерзи Сіті, Ню Джерзі, відділ 4. Українського Народного Союза.

Як секретар відділу я предложив справу Сиротинця членам нашого відділу на місячнім мітингу в маю. Я представив їм, які користи принесе Сиротинець для сиріт по померших членах і членкинях Українського Народного Союза, і яку забезпеку й захист дасть він для старих людий.

Богато наших членів зрозуміло справу та з одушевленнєм заявилося за жертвою на таку благородну ціль. Вони сейчас і зложили 17 долярів, які я відослав до уряду.

Однак нігде правди діти, що найшлися й такі, які справи не зрозуміли. Вони лишень головами помахували, якби їх комарі покусали, а як прийшло до жертв, то вони один з другим чмихали зі салі нарад. Аж сумно було бути урядником серед таких людий. Та уряд не опускає рук, але працює далі та старається зробити для справи, що зможе. — Семен Кусень, секретар.

51.

Братство св. Николая в Вудлон, Па., відділ 120. Українського Народного Союза.

Просимо надіслати нам нових друків на жертви на Сиротинець, бо наші дають щедро. Не дають лишень люди, які не мають.

Досі зібрано серед членів добровільними жертвами 23 доляри. Збірка піде далі, і ми певні, що межи нами не буде ані одного, котрий не прилучиться до сього великого громадського діла. — Михайло Бац, секретар.

52.

Братство св. Андрея в Плейс, Па., відділ 48. Українського Народного Союза.

Відділ розбирав справу Сиротинця на своїм місячнім мітинґу, який відбувся дня 20. червня сього року.

Члени нашого відділу показали свою свідомість і заявилися всі як один за потребою Сиротинця, сего великого діла, котре конечно потрібне для української іміґрації в Америці. Треба спомянути, що всі урядники нашого відділу дуже щиро заінтересувалися справою Сиротинця. По короткій дискусії майже всі члени відділу згодилися зложити по $1.00 на Сиротинець. Тільки один член сказав, що він є проти Сиротинця, але як показалося, що його слово нічого не вартало, то й він мусить з нами поступати.

Урядники братства обіцяли старатися, щоби ті добровільні жертви на Сиротинець були заслані до Українського Народного Союза як найскорше. На жаль, рівночасно з тим урядники нашого братства мусять представити, що з братської каси тепер неможливо нічого помочи в справі Сиротинця, бо через цілий той рік відділ мав такі ріжні видатки на хорих і померших членів і через майнерський страйк, що братська каса вичерпалася. Ще й тепер у нашім відділі є 2 члени, котрі майже цілий рік просять запомоги. Та хотяй неможливо нічого помочи на Сиротинець із братської каси, то ми будемо старатися за се що інше надолужити. Отже при всякій нагоді як примір при хрестинах, весілях, будемо старатися на сю ціль щось причинити. Сподіємося, що таке саме заведуть в справі Сиротинця в усіх місцевостя, де мешкають Українці. — Йосиф Катулька, секретар.

(Дальше буде).

ГОРОЖАНСТВО І УХИЛ ВІД ВІЙСКОВОЇ СЛУЖБИ.

В кінці травня ц. р. федеральний касаційний суд (Circuit Court of Appeals) в Бостоні видав рішення, яке може мати значіння для всіх чужинців у Злучених Державах, котрих суди не допускали до горожанства на тій основі, що вони підчас війни ухилилися від військової служби. Як відомо, богато суддів так робило, відмовляючись давати „горожанські папери" тим кандидатам в горожане, котрі підчас воєнної бранки застерігали свою пільгу, що як чужинці вони не обовязані відбувати військову повинність.

Таке трапилося недавно Осипови Тютюнови в Бостоні, котрому федеральний окружний (дистриктовий) суд відмовився признати горожанство на тій власне основі, що підчас війни він застеріг собі ту пільгу („екземпшен"). Та проти того рішення Тютюн вніс жалобу до касаційного суду.

Одначе перше питання було ще таке, чи касаційний суд має право розбирати й вирішувати такі жалоби проти рішень окружних судів в справах допущення або недопущення до горожанства. Деякі касаційні суди таких жалоб взагалі не приймали, покликуючись на те, що по закону окружні суди мають „виключну юрисдикцію" (право рішати) в усіх справах натуралізації так, що ніякий инший суд не може їх рішень касувати. Трапилося навіть таке, що один окружний суд в Джорджії дав горожанство Індусови (чоловікови родом з азійської Індії), а коли правительство обжалувало це рішення на основі закона, який виключає Азіятів від американського горожанства, то касаційний суд відмовився навіть розбирати ту справу, так як, мовляв, окружний суд має виключну юрисдикцію і раз він рішив, то й пропало.

Тому й касаційний суд в Бостоні наперед звернувся до Найвищого Суду Злучених Держав з питанням, чи він може розбирати й вирішувати жалоби проти рішень окружних судів в справах признання або відмови горожанства. Ті сумніви рішив Найвисший Суд, відповідаючи, що так: може; і правительство і кандидати в горожане мають право вносити рішення окружного суду в справах горожанства на касацію. Суддя Луі Брандейс, котрий формолував ту опінію Найвисшого Суду, підкреслив факт, що подання о горожанство є такою самою судовою справою як всякий инший судовий процес, і як всяке инше судове рішення підлягає касації. Слова про виключну юрисдикцію окружних судів в справах натуралізації треба розуміти тільки так, що того права натуралізувати чужинців не мають нищі стейтові суди.

На основі того пояснення Касаційний Суд взявся розбирати жалобу Тютюна і скасував рішення окружного суду, яким відкинуто його петицію о горожанство по причині його ухилу від військової служби, та завернув справу назад до того самого окружного суду з дорученням ще раз розглянути справу Тютюна, маючи на увазі, що такий ухил від військової повинности не є перешкодою для здобуття горожанства.

В своїх мотивах Касаційний Суд говорить, що правила про допущення чужинців до американського горожанства установив Конґрес і суди не можуть до тих правил нічого додавати.

Щодо тих чужинців, котрі підчас війни не мали навіть перших паперів (не заявили заміру стати американськими горожанами), то в Конґресі в той час було зроблено кілька внесень, щоб їх притягнути до військової служби, але ні одно з тих внесень не було ухвалене і не стало законом, так що користуючись тою пільгою, щоб не йти до війська, чужинці не нарушили ніякого закона.

Трохи инакше стоїть справа з так званими деклярантами, котрі підчас війни мали вже „перші папери". Конґрес тоді ухвалив притягнути їх до військової служби, одначе окремим законом постановлено, що піддані чи горожане невтральних країн можуть звільнитись від неї, коли возьмуть назад свою заяву заміру стати американськими горожанами (віддадуть перші папері); та тоді вони вже ніколи не можуть бути допущені до горожанства. Коли ж деклярант тільки застеріг свою „екземпшен", що як чужинець він не обовязаний служити в війську, але перших паперів не віддав і формально не зрезиґнував з свого заміру стати горожанином, то, суд рішає, нема причини, чому-б він не мав бути допущений до горожанства. Далі в рішенню Касаційного Суду говориться: „Хоч суддя, котрий приймає петицію о горожанство, має доволі широку свободу до рішення, але тією свободою він не повинен користуватись самовільно або так, щоб додавати ще нові умови до постанов закона".

ДО ПОКЛИКУ

до виходців з села Пшеничники, повіт Товмач.

Вже здається такий звичай між нашим народом, що колиб хто що не починав робити, хоч би це було й найкориснійше діло, будуть сипатися на його голову напади, сплетні і т. п.

Не минуло це і нашого поклику.

Деякі одиниці чи не зрозуміли, чи навмисне, щоб пошкодити, почали ширити сплетні, що я збираю гроші на дзвін.

Тому, щоби дальше не ширилось баламуцтво, я ще раз заявляю, що не на дзвін збираю гроші, а на закупно книжок до читальні. Заразом взиваю Вас, виходці з рідного села, жертвуйте скільки можете на ту так благородну ціль.

По близші інформації пишіть на понизшу адресу:

W. Stefaniuk
c/o Billy
237 E. 26th St., New York, N. Y.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ від. 182. повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що збори Товариства відбудуться в 2-ій годині пополудни, в неділю, дня 11. липня, в гали парохіяльній під ч. 47 Hope Ave., Passaic, N. J. На порядку нарад є важні справи до вирішення; буде справозданне контрольної комісії за 6 місяців, вибір нового предсідателя і другі важні справи. Товарищі і товаришки, прошу взяти як найчисленнійшу участь на сих зборах, щоби збори на далі не відкладати, бо через те предсідатель відложив збори минулого місяця, що замале число членів явилося на зборах. Члени интересуються страйковими мітинґами, а за товариські забувають. Тож прошу, оставте всякі инші мітинґи, а прийдіть і полагодіть пекучі справи товариські. На мітинґу будесь принимати нових членів до ріжного рода обезпечення без вступної оплати. — О. Зубар, предс.; Гр. Яськів, секр.

ҐЛЕСТОНБУРИ, КОНН. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 138. повідомляє, що піврічний мітинґ відбудесь о 2-ій годині попол., в неділю, дня 11-го липня, в гали церковній при Grove St., Glestonbury, Conn. На порядку нарад справозданне уряду за минувший пів рік. Неявившийся член заплатить кари $1.00, а урядник $2.00. — Лука Сидорак, предс.; Семен Кунікевич, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. Николая, від. 167, повідомляє членів, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, дня 11-го липня, точно о год. 2.30, під ч. 3818 Sticney St. в члена Корнови. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є много справ. Буде також справа Сиротинця. Мабуть кождий з нас розуміє, що хочби і найменьша лепта є конечно потрібна для будови Сиротинця в Злуч. Державах. Передана вкладка не буде принята. — Б. Унисько, предс.; М. Корнова, кас.; П. Розщіпка, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, повідомляє своїх членів, щоби прибули всі на піврічний мітинґ дня 11. липня о годині 2-ій пополудни в Вестон Гали. Неявившийся член буде караний після статута. — П. Кобелянський, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудесь в неділю, 11. липня, в домі Укр. Громади на 23-тій і Бравн ул., о 3-ій годині пополудни. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ, бо буде справозданне урядників і контролі. Є також другі важні справи до полагодження. — И. Мудрий, секр.

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів Тов. Згода, від. 62, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, дня 11. липня, в гали під ч. 6177 Glenmore Ave., о годині 3-ій пополудни. Проситься кождого члена прибути конечно; хто не прибуде, буде суспендований. Тепер предсідатель колектувати вкладок по гавзах не може. Є важні справи до полагодження. Проситься принести гроші на Сиротинець, бо на минувшім мітинґу одноголосно ухвалено збирати гроші на Сиротинець. — Василь Волчанський, предс.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Отсим повідомляється всіх членів Тов. Згода, від. 294, що піврічний мітинґ відбудеся в неділю, дня 11. липня, о годині 3-ій пополудни в гали церковній на Гренд Стр. Проситься всіх членів явитись на означений час, а довгуючих проситься принести свої залеглости; в противнім разі будуть суспендовані. — С. Баюс, предс.; Н. Моссора, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Повідомляється всіх членів Тов. Запорожська Січ, від. 234, що піврічний мітинґ відбудеться в пятницю, 9-го липня в Укр. Нар. Домі, точно о годині 7-ій вечером. З огляду на те, що се є піврічний мітинґ, кождий член повинен бути присутний, так місцевий як і позамісцевий. В порядку нарад наступить справозданне контрольної комісії з піврічного діловодства екзекутиви. Дальше нарада над підвисшенням місячних вкладок до товариства, або зменшенне товариської запомоги. Нарада. Справа Сиротинця і жертва для него. І нарада над позамісцевими членами. І нарада над принятєм епископа в укр. католицькій парохії. Неявившийся член на сей мітинґ підлягає карі після статута одного доляра, а урядник два доляри. — Юрій Гвіздь, секр.

ОБОРН, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 283, повідомляє всіх членів місцевих і позамісцевих, що піврічні збори відбудуться 12. липня в гали церковній о год. 7.30 вечером. Проситься всіх товаришів явитись. Неявившийся буде караний після статута. З других плейзів мають присилати свої вкладки до рекордового секретаря, Л. Зобків, 2 Arch St. Котрі товариші не заплатять своєї належитости, будуть суспендовані. На піврічних зборах будемо принимати без вступного до Тов. і У. Н. Союза. Користайте Українці з доброї нагоди нині, бо завтра може бути запізно. Контрольна комісія здасть справозданне з піврічної діяльности товариства. Товариші і товаришки, не забудьте взяти свою вкладку на Сиротинець, про котрий було обговорено ще на маєвих зборах. Инші відділи У Н. Союза вже давно свою лепту переслали, а ми доперва будемо складати. Але хоч пізнійше ми всі як один повинні зложити свою жертву, бо се наш обовязок. Другі народности давно вже позакладали свої захисти для сиріт і старців, тож і ми повинні постаратись о Сиротинець, щоб наші сироти і старці мали захист та не тинялися повід чужі плоти. Може колись нам самим прийдеться скористати з того, що тепер збудуємо. — І. Коковський, конзовий; Лесь Зобків, секр.

ПАТЕНТОВІ І ПРИРОДНІ ЛІКИ.

Стейтовий агрикультурний каледж в Конетикат влаштував виставку лікарств — „патентованих" і природніх. З одного боку на полицях „домашна аптика вічно слабих", з другого „домашна аптика здоровля". В першій, для тих, що вічно слабують, всякі „патентові медицини" — на біль голови, на кашель, на нестравність, на „очищення крови", всякі „скріпляючі напитки", порошки та пігулки, які всюди реклямуються, та які своїм вічно слабим пацієнтам ніколи не помагають. З другого боку, на „полицях здоровля" — городовина, шпінак, помідори, морква, сливки, яблука і така инша природна страва, яка очевидно всіх слабостей не вилічить, те поможе, особливо на шлунок, нераз в таких випадках, в яких патентові медицини можуть лише зашкодити.

В. Будзиновський.

ЯК ПАН РАДНИК ОЖЕНИВСЯ.

ОПОВІДАННЄ.

(21)

— Вкрав хто? До решти обікрали мене?

— Вас ніхто не обікрав.

— То щож плетете, що вже нема?

— Не плету, а кажу. Кажу, як є. Кажу, що знаю. Переказую се, що чули мої вуха.

— Не второпаю. Кажете, що ніхто не вкрав. Як не вкрав, то є.

— А ось вашого першого одягу, того, в котрім ви пішли купатися, також ніхто не вкрав, а його нема. Є, але не у вас.

— Є у злодія... Ви щось таке верзете... Скажіть же ясно, що є з тими одягами.

— Та я був би вже давно сказав, як би не те, що ви раз коло разу перебиваете. Розкажу з кінця. Я відтам приїхав. Попасаючи під хатою Мошка, я чув таке: Якийсь холерник залюбився в якійсь дівчині. Гадав, що й дівчина його любить. Аж коли побачив, що дівчина пішла до готелю з якимсь другим, він вдурів, пішов на кручу, роздягся і скочив у воду. Люди знайшли його одяг і принесли до Мошка. Мошко сказав, що то його холерник, тай пішов до шандарів. Шандарі списали протокула, взяли той одяг, взяли з готелю валізу і парасолю, тай з протоколом завезли до міста, до суду. Отже всі ті [illegible] пер в суді. Тепер вже знаете, чому Мошко не дасть вам нічого, і чому Ксені нема чого посилати до Мошка.

— Вже знаю, — радник відповів зітхнувши і голову вхопивши в руки. — Але, що я тепер зроблю з собою?

— Моя рада була би така, — промовив побережник. — Ви, поки що, лишіться у мене. Я піду на жандармську станицю, та шандарям розкажу, як і що. Постенфірер піде до Мошка і приведе його сюди. Мошко подсвідчить, що ви є ви. Постенфірер спише з вами протокулу, що ви не втопилися. Протокулу вишле до суду. На другий день, або й ще тої самої днини ваші річи будуть назад у Мошка.

— Так то скоро не йде, як ви гадаете. Постенфірер зараз прийде до мене. Готов сказати, щоби я до него прийшов. Не зараз спише протокол. Як спише, то не зараз перепише. Як перепише, то не зараз вишле до суду. Як його рапорт прийде до суду, то не зараз опиниться са столі судії. Може який тиждень, або два вилежиться в протоколі. Як вже прийде на стіл судії, то судія не зараз возьме його в руку. Коли нарешті судія прочитае, то не зараз дасть приказ, щоби мені відіслати мої річи. Може мені візванне, щоби я сам явився в суді. Се візванне не зараз вишлють до мене. Як добре піде, то я мої річи дістану по яких трех місяцях. Очивидно, як до того часу не зїдять їх молі.

— Нема способу, щоби прискорити? Може би до староства?

— Як звернутися до староства, то й за рік не полагодять. Я мушу поїхати сам, і то зараз. Судія, мій приятель.

— В чім поїдете? Я для вас панського одягу не маю.

— Пусте! Продайте мені ту вашу сорочку і ті штани. Я, правда, тут гроший не маю, бо лишилися в моїм одязі, але на пальцях маю золоті перстені. Лишу вам на застав. До суду поїду так, як стою.

— Я ваших перстенів не возьму. Чейже на ті штани і на ту сорочку не злакомитеся і віддасте мені. Але, ви справді, так як стоїте? Не соромно вам буде показатися так в місті, ще й в суді? Ви, цісарський судія, в таких штанах?

— Або люди так не ходять? Не лиш до суду, але неодин і до церкви йде так, як не має ліпшого одягу.

— Люди! Але ви, цісарський судія...

— Або цісарський судія не чоловік? І чи на моїм чолі написане, що я судія?

— Як не гоноруетеся, то їдьте й так.

— Ви куди їдете? — радник звернувся до Гриня. — Може би ви завезли мене до міста?

— Та я в ту сторону, але не до міста. Я тільки до Дори. До Дори підвезу вас. Там дістанете фіру до міста, бо в Дорі ко- [illegible]

— Їдете зараз?

— Їду. Сідайте!

— То бувайте здорові, — радник звернувся до побережника. — Гадаю, що ще нині верну. Вашу сорочку і ваші штани дам насамперед випрати і аж тоді зверну вам з подякою. А може продасте мені?

— А вам нащо таке?

— Я лишив би собі на памятку цілої тої пригоди. Також привезу вам що з міста. Вам і вашій донечці. За ту прислугу, яку ви мені зробили.

— То був мій обовязок, вигодити вам, чим можу, бо то через мене ви мали таку прикру ніч на дереві.

— Ой, що правда, прикренька була ся ніч. День був дуже прикрий, ніч ще прикрійша. Тепер прийде ще не дуже мила подорож. Бо, що правда, я троха смішно виглядаю в тім костюмі. Але то пусте. По дорозі й так не стрінуся з жадним знакомим. Бувайте здорові!

Радник засадив цилиндер на голову і вийшов. На фірі було тільки одно сидженне, на передній оси. Радник сів по лівій стороні. Гринь праворуч, бо вимахуючи батогом, мусів мати для правої руки і для батога вільний простір. Покрутив батогом над головою, потріпав віжками і цмокнув. Коні рушили, віз покотився.

* * *

Корчма в Яремчу, присілку Дори, була при гостинци. Як звичайно, так і нині повна. Окрім обовязкового жида, арендаря корчми, були там свої люди, були й сторонські. За сто- [illegible] війт громади Дора. Біля него сидів якийсь сторонський, та війтови розказував про свої турботи. Зле повіддавав доньки. Один зять помер на тиф, другого в лісі задавило дерево, третий мочиморда, четвертий поїхав до Америки з якоюсь богатою вдовою.

— Таке то буває, — замітив старий війт, киваючи сивою головою. — Гадаете, що я не знав таких гараздів? Ось тота, що з однорічною дитиною на руках балакає з тою старою бабою. То Гандзя, моя внучка. Вона тепер ні дівка, ні вдова. Через свою дурноту завязала собі світ. І через мою дурноту, бо я старий, хоч повинен бути мудрійший від внучки, вволив її волю і не проґнав, шандареви не казав вишупасувати з села пройдисвіта.

— Звів її який сторонський?

— Не звів ніхто, тільки взяв, тай покинув. До села приплентавсь був якийсь сторонський волокита, якийсь Стефан Цап, тай дівчині завернув голову. Що правда, вродливий парубок був. Такий, що й инші дівки в селі дуріли за ним. Казав, що він коваль. У мене бачте, була кузня, але зачинена. Вона ще й тепер є, але все ще зачинена. Бо я вже старий, бити молотом не здужаю. Я кузню передав був синови, але син взяв, тай помер. І синова вмерла. Відійшли з сего світа, полишаючи мені свою дитину, отсю, що балакає з тою старою.

— Вгадую, — перебив сторонський. — Ви злакомилися на зятя коваля, щоби кузня не стояла дурно. Ви загадали [illegible] кузни коваля дати, внучці мужа.

— Ви вгадали, бо таки так було. Мені серце краялося, що кузня, в котрій я мій вік звікував і на котрій я доробився маєтку, стоїть зачинена. Хоч той Стефан Цап голопятник, подумав я, то хліб має в руках, бо коваль. Кузню я дам йому. І так моя внучка Ґандзя стала Цапихою.

— І ковалихою.

— Та де там! Він в кузни ногою не був. Пішов з жінкою спати. Гандзя рано розплющує очи... мужа біля неї нема. Гадала, що він в кузни, що вже зачав якусь роботу. Була люта, що він коли вона ще не натішилася з ним, вже пішов від неї до роботи. Пішла до кузні, кузня зачинена. Вертає до хати і зазирає до скрині, а скриня порожна. Нема коралів, нема двіста долярів, та ще й дечого нема. Цап щез і до нині не показався.

Хащ, сусід старого, що стояв збоку і слухав, вмішався в розмову, кажучи:

— Цаписі пропав цап, мені кінь. Хто таке чував, щоби цап вкрав не капусту, а коня, коралі й доляри!

— Вам жарти в голові, а мені, коли згадаю ту днину, коли гляну на внучку, неначе би кліщами серце рвав. Внучці Цап лишив по собі тільки одну памятку. В своїм часі, як Бог приказав, прийшла на світ дитина.

— Молоде цапятко — додав Хащ.

— Бідна дитина тата не бачила і мабуть не побачить. Кузня, як була зачинена, так і тепер стоїть.

— А я вам, діду, кажу, що Стефан верне, — сказала Цапиха, приступаючи до гуртка. — Дитина побачить батька і в кузни буде робота. Вже третя циганка виворожила мені, що верне. Чейже ті циганки не змовилися, бо одна прийшла від Станислава, друга зза гір від Мукачева.

— А не виворожили ті циганки, що твій Цап верне на моїм кони, щоби мені віддати його? — спитав Хащ, сміючися.

— На те й вкрав коня, щоби скоро бути тут назад, — додала якась баба.

— Як мій газда верне, то я вам заплачу за того коня, — Цапиха звернулася до Хаща. — Заплачу так, що купите собі пару.

— Я волів би, щоби ви заплатили тепер, хоч би й тілько, щоби було на одного лошака.

Старий, котрий не любив слухати про ту крадіж коня, бо йому соромно було, що має зятя конокрада, глядів крізь вікно на дорогу. Побачив якусь фіру, та щоби перебити немилу йому розмову, сказав:

— Хтось іде! То мабуть Гринь Бренкалюк. Поступить сюди, бо його коні так навчені, що жадної корчми не минають. Перед кождою корчмою стають самі. Хочби він не хотів, то мусить поступити і випити. Инакше коні не підуть далі, хоч би як бив їх.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

„ЖИДИ І МИ".

Як було до передбачення, нагінка жидівської преси і жидівських політиків на український народ з приводу огидного вбивства от. Петлюри, вже викликує відемні для Жидів і не зовсім бажані наслідки. „Нова Зоря", орґан „Української Християнської Орґанізації", що в останньому часі починає все більше поширюватися, в числі 22, з 13. червня ц. р., містить антисемітську статтю „Жиди і ми", в якій атакує теперішню й минулу поведінку Жидів на нашій землі.

„Яку ролю грали і грають у нас Жиди? Чи маємо пригадувати давних Зельманів? Чи маємо вичисляти ті міліони наших сёлян, котрі пішли з торбами з причини жидівських п'явок? Чи не звісні на весь світ жидівські коршми? Чи не через Жидів повисло десятки тисяч наших невинних людей в часі війни за жидівської Австрії? Чи не бачили, от хотяй би у Львові, хто бив до крови наших священиків, нашу світську інтеліґенцію, наших селян і робітників, ведених австрійськими опричниками до ріжних вязниць і таборів? А становище Жидів в часі польсько-української війни? А поведення Жидів на Великій Україні в часі українсько-большевицької війни? А комуністичні чрезвичайки чи не були в жидівських руках?"

Жиди повинні не тільки кричати про погроми, які зрештою в своїм часі були у всіх державах, де живуть Жиди, але й шукати їх причини.

„Український нарід, як християнський, є вирозумілий, добрий, згідливий і толерантний. Не треба його тільки дразнити, провокувати, доводити до крайности. Про се повинні Жиди завсіди памятати, живучи розсіяні серед широких українських мас. Жидам, як чесним співгорожанам, як чесним сусідам, не спаде волос з голови на українській землі. Та Жиди як лихварі, як большевицькі комісарі, як члени чрезвичайок, як коршмарі й галапаси, як посіпаки наших плянтаторів, будуть і мусять жити завсіди в страху перед неприемностями.

„Виявлений тепер настрій жидівства до нашої нації не повинен і для нас остати без науки. Показується, що Жид боїться і шанує тільки того, хто має силу. Слабих він копає. Нашим обовязком проте подбати, щоби й ми стали сильними, щоби й нас вони респектували. А до того дійдемо тільки одним шляхом: Стараймося обходитися без Жидів. Купуймо тільки в своїх кооперативах, оминаймо коршми, даваймо заробляти тільки своїм людям і збогачуймо тільки себе, а не ворожих нам людей.

„Коли доведемо до того, тоді й Жиди будуть мати перед нами респект, не відважаться нас на нашій землі провокувати й зневажати".

Крім того, як подає жидівська преса, в Рівному на Волині на вістку про огидне вбивство С. Петлюри російським Жидом Шварцбартом — мало що не прийшло до чинного виступу українського населення проти Жидів.

Отже єдиним наслідком безосновного й наклепницького становища жидівської преси є зріст антисемітських настроїв серед українського населення і назрівання боротьби між українським і жидівським населенням. Очевидно, такий оборот справи не є бажаний ні для нас, ні тим більше для Жидів. Розуміючи обурення українського населення з приводу становища жидівської преси і жидівських політиків, одночасно вважаємо, що всякі крайности є шкідливі. Тому й проповідництво антисемітизму є безумовно шкідливе. („Діло").

ПРИМХУВАТІ ДІТИ.

Дитячі примхи щодо їжі мають часто дуже погані наслідки для самої дитини. Вона виростає слаба, недокормлена. Та припрошувати дітей до їдження — така-ж кепська система, як і примушувати їх. Дитина швидко починає розуміти, що з її примхами рахуються і робиться ще більш примхувата. Не хоче їсти тої чи иншої страви, аби добитися чогось солодкого, чи щоб сповнили її таку чи иншу забаганку.

В таких випадках найліпше не звертати уваги на дитячі химери, а просто сказати дитині: не хочеш їсти, то й лиши, але памятай, що до вечері чи до завтрішнього снідання нічого не дістанеш.

Здоровій дитині не зашкодить, коли вона раз чи другий не пообідає чи не повечеряє. Але трохи поголодувавши вона зміркує, що немиле чуття голоду можна заспокоїти тільки їдженням в свій час і на другий раз вона буде їсти, не перебираючи. Звичайно, коли вона вже їсть, то не треба її ображати пригадкою колишніх химер, бо й у дітей є свій „гонор".

Колиж дитина, пропустивши обід чи вечеру, все таки не хоче їсти, то це вже знак, що з нею щось недобре, а не просто примха. Недостача апетиту може бути наслідком перемучення або слабости абож просто того, що дитина, діставши „ніклів", наїлась мороженого та цукорків. Неправильне їдження в ріжну пору дня теж причиняється до втрати апетиту.

Правильне їдження стає привичкою, яку в дітей треба вже змалку виробляти. Так само змалку треба її призвичаювати до нової їжі — ріжних овочів, городивини та зернових продуктів. Нова їжа викликає в дітей, так як і в дорослих, свого рода недовіря, яке треба перемогти. Богато значить приклад. Коли батько перебирає та химерує, то й дитина починає собі.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Іван Загаєвич, провідник та орґанізатор яворівського повіту, бувший посадник міста Яворова, діяльний член числесних українських товариств, помер 10. червня ц. р.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК БЕЗПЕЧНО КУПАТИСЯ.

Не йди в воду не спитавши броку, — говорить приповідка, та проте на протязі останнього року звиш 6,500 людей загубило в воді життя через необачність підчас купелі.

Певна річ, що води не треба боятися. Але хто хоче безпечно ужити собі тої приемности, яку дає купання, повинен передівсім навчитися пливати. Нагода для того є всюди, де люде купаються. На морських побережах та по містах всюди богато спортових орґанізацій та публичних учителів пливання дає нагоду легко навчитися, особливо літньою порою. Передівсім треба навчити пливати дітей зараз змалку. Чим старша людина, тим труднійше їй навчитися, а замолоду воно приходиться дуже легко і скоро тай ще пливання причиняється до розвитку мускулів і цілого орґанізму.

Але й уміючи пливати, треба все мати на увазі можливу небезпеку і „питати броду".

Не купатися в місці, де не знаете води і не бачите, щоб люде купалися.

Не йти в воду самому, а дивитися, чи є де близько люде, щоби в потребі помогли.

Не плисти на таку глибину, щоби вода сягала понад голову. Найліпший пливак може дістати корчі і тоді пропав.

Не лізти в воду швидше, як дві години після їдження.

Не купатися по пяному і взагалі „випивши" не лізти в воду.

Не бродити в воді з руками понад головою. Попавши на глибочінь, пірнете як камінь.

Коли попадетесь на підводну струю, не пручатись проти неї, а дати себе понести і кликати помочі.

Дуже добре для здоровля купання в морі. Хвилювання води спонукує живе круження крови. Одначе люде старші, ослаблені хворобою або дуже перетомлені і передівсім слабі на серце не повинні уживати морських купелів, хіба з дозволу лікаря.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦЯ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

(Продовження)

Беріссо, 23. лютого, 1924.

Тут, як оповідають сі, котрі тут довший час живуть, робота все припинюєсь на яких 4—5 місяців, так що з заощадженого гроша мало остается. Про виїзд до Канади я згадував тому, що в крайнім случаю, як би не міг дістатись в Північну Америку, — то остаточно їхавби до Канади. Оставатись тут нема в мене вигляду. Ти згадуєш, що як би куди иньше, не варто возитись; се зовсім ясно, бо взявши під увагу заробітки і ціни продуктів, то таки в Злучених Державах все легше, чим деинде. Так говорять всі, котрі вже в 1921—22 році повернули з Америки, пересиділи більш чим 6 місяців в Европі, отже назад до Америки не могли їхати. Вони поприїзджали сюди,— в надії, що звідси виїдуть до Злучених Держав.

Рівнож Ти згадував, що маєш охоту приїхати сюди, купити де трохи землі і хазяїнувати. Се здаєсь ще більше чим трудно. Тут як говорять, найлучша земля в провінції Буенос Айрес. Се правда. Але тутешні власники, то так як ця собака, сама на стерві лежить, а другому не дасть. Так і тут. Маса землі лежить облогом, а винайм одного гектара коштує 50 пезів. Се взявши під увагу, то дорозше, чим в нас перед війною, де винайм одного морґа першої кляси коштував в 1913—14 році 30—35 корон. А де інвентар, обробок? На се рівнож треба вложити гарний гріш! В иньших провінціях, прим. Кордоба, Мендоза, Санта Фе, дешевше, однак земля гірша; там часті елементарні нещастя, (сарана, гради, посуха), так що господарити — діло ризиковне. Вправді тут в тих провінціях поосідались богато кольоністів, Італійців і Німців, се ще перед війною. Тоді й держава помагала дещо, обставини були иньші чим тепер, тай тогді був ще, такби сказати, період кольонізації. Тепер, як хто має який гріш, вкладає в підприемство промислове, або в торговлю.

Найліпше то таки, як маєсь дещо гроша в американській валюті, осістись в Европі, деНебудь в якім місті, купити реальність, можна до того заниматись ще пасічництвом або чим иньшим. І тут підсоня для пчоловодства дуже догідне, тільки мені здаєсь, що я як на пустині, чогось тяжко привикнути до всего тутешнього.

Беріссо, 6. марта, 1924.

Я здаєсь вже згадував Тобі, що тут дівчатам о много легше дістати службу, чим мущині якубудь роботу. Тут служниця має в місяць 40—50 долярів, харч і помешканнє, а так як наші дівчата стараються у всім догодити господині, то дістають в подарку убраннє і черевики. Зі мною їхало 4 дівчині з бобрецького повіту, так вони дістали занятте (покоївки) ще того самого дня, що висіли з парохода.

В кождім разі дівчина заощадить тут за рік найменьше 100 долярів.

Я рівнож буду старатись робити тут, доки буде можливо, значить, щоб навіть робота прикоротилась, то щоб навіть і меньше робити, тільки щоб робити, аби куди иньше не возитись і шукати роботи. Тут фабрика ніколи не стає зовсім, але обмежує свою роботу, так, що нпр. тепер робить 4,000 людий, то як робота прикоротиться, оставляєсь 6—700 людий.

Беріссо, 17 марта, 1924.

На мою думку, то сестра лучше надаєсь сюди, бо вона дуже пильна і ощадна. Я тут за ню не маю зовсім чого боятись за її поведенне. Місце може в кождім разі дістати або в Буенос Айрес, або тут у фабриці. У фабриці навіть може більш заробити чим на службі, би тут при виробі консерви дівчата дістають 90—100 долярів в місяць.

Ти питаєш мене, як подобаєсь мені Арґентина, булоб мені тут не зле, тільки не знаю що є, що не можу призвичаїтись до підсоня.

Я находжусь від Буенос Айрес 2½ годин їзди желїзницею, на полудневий схід.

Беріссо, се порт „Ля Пляти" і тут находиться дві скотобийні „Свіфт" і „Армур", в послідній я роблю. Тут місцевість не зовсім здорова, бо беріг морський зовсім низький, а довкола сего Беріссо мочарі (віддаль від берега 2 км.). Удержанне місячно коштує мене кругло 50 пезів (харч і кватира). Харч досить добрий. Харчуюсь в кооперативі „Русских робочих г. Беріссо", бо наші тут ще нічого свого не мають. Тут Росіян дуже богато (більша половина це „Малороси"). Вони тут осілись вже давнійше, тай досить добре зорґанізовані. Як фабрика буде дальше в русі, то поки сестра тут приїде, мені би вдалось дещо зложити, (в місяць 70—75 дол.) так, що якби я тут побув 1½ року, то на виїзд мавби свої гроші.

Мене подорож сюди коштувала кругло 120 долярів.

Беріссо, 6. квітня 1924.

Роблю дальше у тій самій фабриці. Роботи по трохи ще є. На зиму, здаєсь, фабрика в части пристановиться. Так говорять, чи правда — не звісно.

Тут в сій російській кооперативі є більшість Українців-Придніпрянців, (до річи, це елемент з бувшої російської школи, котрі тут в Арґентині поробились анархістами і чорт його зна чим), а котрі давнійше хотіли представити драму Гр. Грушевського „Розбиті Надії", переписали ролі і все потрібне, якось стратили примірник сеї штуки, а тепер нема з чого суфліровати. Просили мене, щоб я з цих роль і з сценаря те все привів до цілости і переписав примірник. Я від нехотя згодився, і роботи всадилося мені з тим тільки, що буде ще на дві неділі, бо що дня я більш не годен писати як годину або півтора...

Ти питаєшся, де є Беріссо. Це є порт „Ля Пляти", від сего міста їдесь 20 мін. трамваєм. Це дійсно місцевість нова, не більш як 10—12 літ построєна. Думаю, що в твоїм Альманаху є „Ля Плята", коло цего знайдеш і Беріссо.

Беріссо, 19. квітня, 1924.

Коло мене нема так нічо нового, роблю дальше в тій самій фабриці. Вже з місяць буде, як чогось дістав біль в грудях по лівій стороні, так що деколи спати не мож. До фабричного лікаря не ходив, щоб часом з роботи не звільнили. Тепер вже меньше, здаєсь помало переходить. Я тут з початку робив в досить важкій роботі по 14 годин денно, се здаєсь від тої роботи. Тепер роблю вже тільки 8—9 годин денно і иньша робота, трохи легша.

Ти пишеш, що у вас зачинаєсь безробіття. Тут вже воно є, а до того заноситься знова на суматоху з огляду на закон обезпечення.

Тутешнє правительство видало закон, силою котрого кождий робітник, котрий працювати буде 25 літ в фабриці чи варстаті, по скінченню цього часу має одержувати від правительства повну заробітню плату, яку він побирав в підприємстві, в якім працював. На рахунок сеї емеритури знова кожде підприємство має відраховувати 5% від кождомісячного заробітку робітника і складати ці гроші в державній касі. Се викликало велике невдоволення між робітниками, бо дуже маленький процент найдесь таких, котрі-б виробили в одному місті 25 літ безпере-

Беріссо, 24. мая, 1924.

Тут вже роботи зачинають прикорочуватись, а в кампі можна сказати так як би покінчились, бо великими масами наїзджає людий сюди.

Звідси дуже утруднено є дістатись до Злучених Держав. Перш всього треба вибути рік, а тогді доперва як кому пощаститься, то дістане візу, бо і звідси еміґранти є зачислені до квоти, котра є для їхніх держав приписана, то се щастя може случиться одному з тисячі. Щоб виїхати знова після того леґально, треба пережити тут 5 літ, а нелеґально коштує 300 долярів, тай то богато завертають. А жити тут 5 літ, (і як звичайно тут є, в році робота йде 4—5 місяців, а потім кріза, так що проминесь те, що заробив) я зовсім не маю охоти.

Беріссо, 3. червня, 1924.

Коло мене на разі нема так нічого нового. Роблю дальше на місци. Сего місяця відкриваєсь тут школа державним коштом для всіх, котрі хотять вчитись еспанського язика. Отже й я запишусь. Наука буде відбуватись вечірними годинами, навіть у фабриці. Для тих, що хотять вчитись є розпорядження, що не мають довше робити, як 8 годин.

От тут, як я приїхав, можна було много скористати. Именно, тут відбувались вибори до парляменту. Отже правительственні партії старались дістати більшість, то двох жидків з того транспорту з котрим я їхав, дістали горожанство, розумієсь мусіли зараз голосувати на тих, котрих їм предложили власти. Всякий, хто вибув 5 літ, або перед тим вистараєсь горожанство, може виїхати куди хоче і коли хоче. Але на всякий случай є ліпше посидіти тут деякий час, підовчитись еспанської мови, тогді вже всякі труднощі переходять легше.

(Дальше буде).